

Digitalizacija in uporaba digitalnega etnomuzikološkega zvočnega gradiva

Izkušnje Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU

DRAGO KUNEJ

ZRC SAZU
Glasbenonarodopisni inštitut

Zvočni posnetki vsebujejo veliko informacij

Notni zapis:

- omejitve
- nepopolnosti
- manjka bistvo zvoka - slišnost

Zvočni zapis:

zvok s podrobnostmi:

- zvočna barva
- tempo
- dinamika
- interpretacija
- itn.

$\text{♩} = 72$

(3/4) 1. De-čva je u ru-ta - ču tre - bi - va

tre-bi-va,

jaz sem pa se - no o - bra - čav

Digitalizacija zvočne dediščine ni preprosta

- Tehnično-akustične značilnosti
 - ustrezno predvajanje (zapis, nosilec, oprema, znanje ...)
 - poznavanje tehničnih, metodoloških, zgodovinskih idr. okoliščin
- Pomanjkljivi metapodatki o posnetkih (izvajalci, okoliščine, tehnični podatki ...)
 - težko dobiti zanesljive metapodatke
 - tehniki in raziskovalci jih premalo povežejo z zvočnim gradivom
 - predvajanje in digitalizacija zvočnih nosilcev “po občutku”

Predvajalna oprema

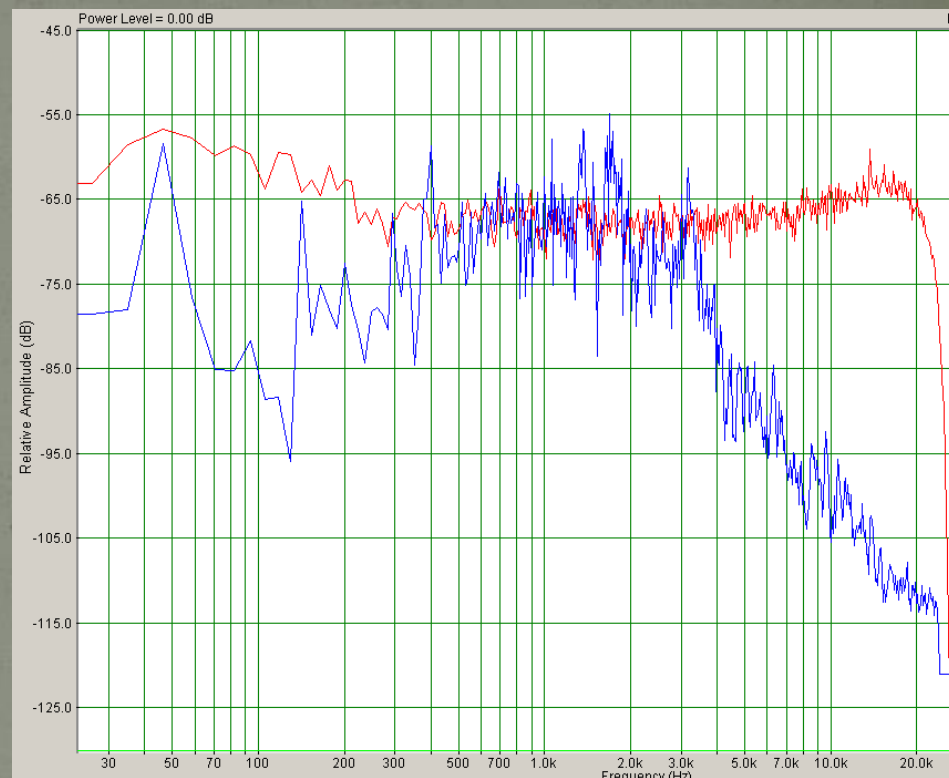
- Isti posnetek – različna predvajalna oprema

- Določa:

- zvočno barvo (zven)
- jakost in barvo šuma
- zaznavanje vsebine posnetka in izvajalcev
- itn.

- Frekvenčna karakteristika – primer šuma plošče :

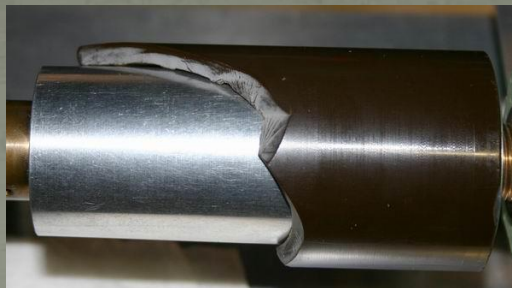
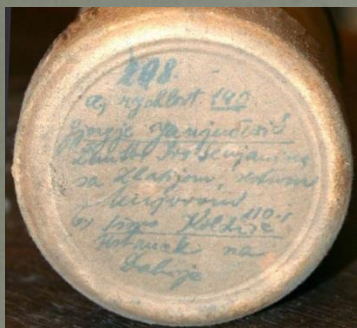
- Različne zvočne informacije (zvočna vtisa)

Uporaba digitalizirane zvočne dediščine ni preprosta

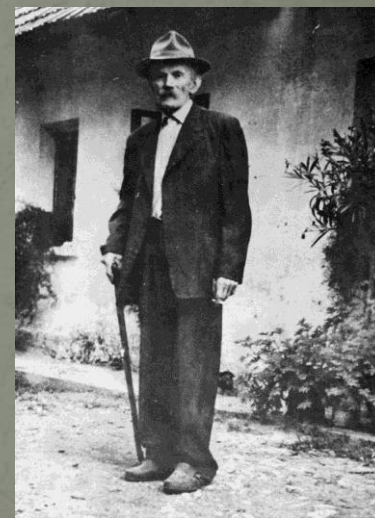
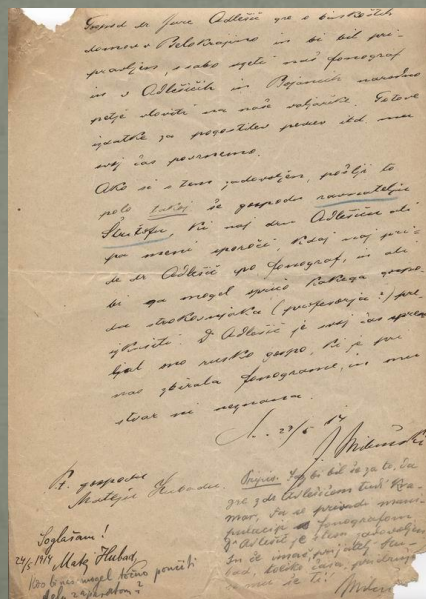
- Naša čutila so zelo subjektivna (“slišimo tisto, kar želimo”)
- Digitalizirane presnetke potrebno ovrednotiti
 - nimamo dostopa do izvirnih nosilcev (izguba, uničenje, idr.)
 - ni informacij z nosilca (vrsta, format, ohranjenost, opombe...)
- V pomoč so
 - nekatere akustično-tehnične analize
 - metapodatki o posnetkih

Metapodatki

Različni viri:

- terenski zapisi
- dokumenti, pisne opombe...
- nosilec (vrsta, ohranjenost...)
- stare transkripcije
- vedenje o okoliščinah snemanja, opremi...
- poznavanje zgodovine, kulture, navad, šeg...
- itn.

Hitrost predvajanja

- Navodila za uporabo fonografa (iz leta 1903):
“Nastavitev hitrosti predvajanja je zelo preprosto in celo nevajeno uho lahko nastavi pravilno hitrost že ob prvem poskusu.”
- Pri starih zvočnih posnetkih (znanstveni viri) ni tako preprosto

Pravilo: predvajati z enako hitrostjo kot je bilo posneto

Hitrost predvajanja določa pomembne zvočne parametre:

- intonacijo
- tempo in trajanje
- zvočno barvo (zven)
- zaznavanje posnete vsebine in izvajalcev
- interpretacijo posnetka
- itn.

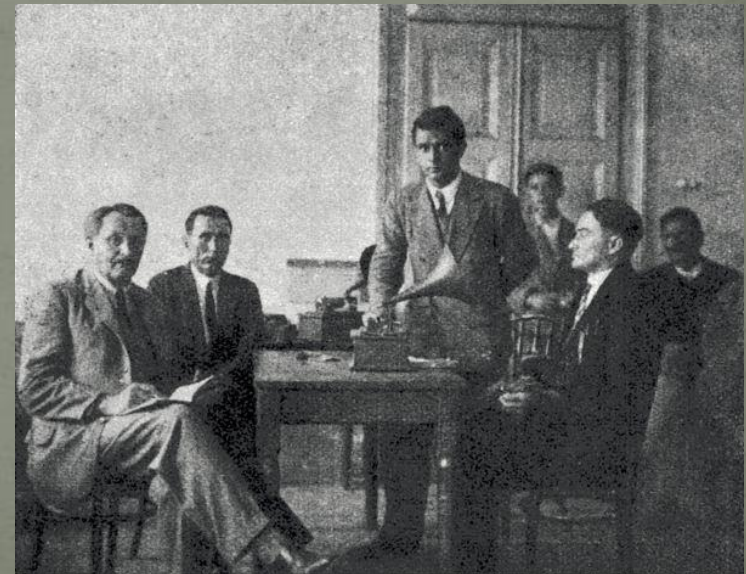

Interpretacija – M. Murko

- Pogosto uporabljal fonograf (terenske raziskave)
 - 1912, 1913 – Dunaj (82 plošč)
 - 1930-1932 – Praga (349 valjev)
- Zelo dobro dokumentiral raziskave
- Objave:
npr. Tragom srpsko-hrvatske narodne epike
- Pred terensko raziskavo (1930-1932):
 - Zbral podatke o epskih pesmih
 - V Ljubljani poslušal posnetke voščениh valjev:
- „slišal fonografske posnetke narodnih pesmi, ki so jih pele zadnje stare pevke“

prof. dr. Matija Murko
(1861-1952)

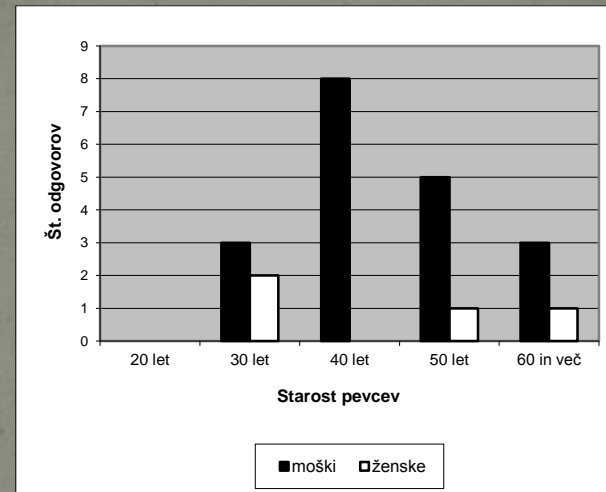

Primerjava posnetkov (test)

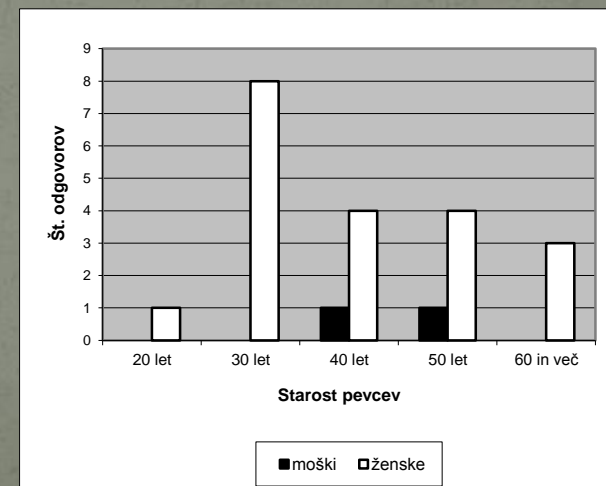
- Predvajano: 147 o/min in 185 o/min
- Spremembe:
 - ~ 26 %
 - ~ 400 centov
 - ~ 4 poltone (velika terca)
 - ~ 15 sek v minuti
- Rezultati testa poslušanja:

Metapodatki terenskih zapiskov:

pevke in pevci, starost 18-25 let

147
o/min

185
o/min

Sklep

Digitalizacija zvočne dediščine

=> kompleksna in zahtevna

**Digitalizirani zvočni presnetki brez metapodatkov in
spremne dokumentacije**

=> nezanesljiv zvočni vir